

читателите, негодуването си против нашата публика, неспособна да се наслаждава от произведения с чисто художествени достоинства; той изказва и паметната по своята хиперболичност и странна по извода си мисъл, че една единичка песен от *Кървава песен* във художествено отношение струвала повече, нежели всичко създадено в българската литература после освобождението; сѣ тук изрече той най-високопарни фрази за Пенча Славейков, който бил гениална натура; тук най-сетне изтъкна, че нашите млади писатели трябва да се стремят да внесат на наша родна почва „общечовешки хуманитарни идеи, да внесат в нашата поезия национално свещаване на живота“. Но отношението на нашия критик към родната литература, неговото схващане за значението на писателите за нея доби пълно озарение и завършена форма в книгата му за „Хр. Ботев, Пенчо Славейков, Петко Тодоров и Пейо Яворов“. От тая книга може да се тегли и заключението на д-р Кржстева, което сѣ повече добива оправдание, че величието на нашата нова модерна литература се състои главно в тия четири имена: Ботев, с своята народностна поезия като вожд, а Пенчо, Петко, и Пейо, тези три П, като негови продължители и хранители на поетичните му завети. Художествените мотиви, завещани от Ботева, от които можем да съградим и неговия поетичен мироглед, са два вида: 1. социални—копнеж по свобода и волен живот, образът на робска неволя, негодувание от окръжаващия живот; 2. индивидуални—святост на домашното огнище, Балканът, смъртта като живот. Тия именно мотиви продължават да обработват Пенчо, Петко и Пейо, мотиви, които говорят за живота на Ботева след смъртта му в творенията на тия трима наши поети. Според д-р Кржстева в разволя на новата ни литература после освобождението има две епохи: Вазовата и Пенчо Славейковата. Представител на първата е Вазов, който продължил делото на Каравелова, а на втората—Пенчо продължителя на Ботевите художествени завети. Пенчовата епоха щяла да настъпи, само когато българската литература изживее Вазовската, т. е., твърди д-р Кржстев, след като литераторството и стиховете на тая епоха станат посмешище и на школьниците; а днес те още служат на младежта за школа на вкус resp. безвкусие в език, стил и мисъл.“ (Млади и стари, стр. XVII.)

Д-р Кржстев признава, че Вазов е добър познавач на своята епоха, но не е велик художник: обяснява, че слабите страни на произведенията му били резултат от желанието му много да пише, на различни теми и от всички литературни видове. За него той написа 6 етюди в различно време. Знаемо е, че първоначално критикът се възхищаваше от народния поет, и по-сетне стана крайно вис-